

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากการเจรจาเกี่ยวกับข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) ในรอบอูรุกวัย ซึ่งเป็นการเจรจารอบที่ 8 ซึ่งเริ่มทำการเจรจาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 และเคยคาดกันว่าจะตกลงกันได้ภายในเวลา 4 ปี คือจะตกลงกันได้ภายในปลายปี พ.ศ. 2533 แต่ก็ยังไม่สามารถตกลงกันได้ในปีนั้น เพราะมีปัญหาตกค้างที่ประเทศต่าง ๆ ต้องเจรจาอีกมาก จึงขยายการเจรจาออกไป จนในปัจจุบันการเจรจาดังกล่าวตกลงกันได้ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2536 การเจรจารอบอูรุกวัยนี้ได้้นำเรื่องใหม่ที่ยังไม่เคยมีการเจรจามาก่อนตลอดจนเรื่องเดิมที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้บรรจุเข้าเป็นประเด็นในการเจรจาด้วยได้แก่ การค้าการบริการ (Trade in Services) ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) มาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Trade-Related Aspects of Investment Measures) สิ่งทอและเสื้อผ้า (Textiles and Clothing) การเกษตร (Agriculture) เป็นต้น

การเจรจาการค้าระหว่างประเทศหลายฝ่ายได้ให้ความสนใจในเรื่องมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า* (TRIMs) ซึ่งเป็นมาตรการการลงทุนต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลประเทศที่รับการลงทุน (ส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา) กำหนดให้มีขึ้น และใช้กับผู้ลงทุนในประเทศของตนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ มาตรการการลงทุนดังกล่าวมักเป็นข้อปฏิบัติที่กำหนดให้ผู้ลงทุนต้องปฏิบัติตาม ซึ่งอาจมีผลบิดเบือนต่อการค้าระหว่างประเทศตลอดจนอาจมีผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรระหว่างประเทศ

---

* การใช้คำว่า TRIMs ในวิทยานิพนธ์นี้ หมายถึง มาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าข้อตกลง TRIMs

มาตรการที่สำคัญในข้อตกลง TRIMS¹ ได้แก่ การกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ (local content requirement) และการกำหนดให้มีการส่งออก (export requirement) ซึ่งมาตรการหลังนี้ยังได้แปรรูปไปอยู่ในรูปของการกำหนดเพื่อดุลย์การค้า (Trade Balancing Requirement) ซึ่งเป็นการจำกัดปริมาณหรือมูลค่าการนำเข้าเป็นสัดส่วนกับการส่งออกสินค้านั้น ๆ

มาตรการเหล่านี้มีปรากฏอยู่ในกฎหมายเศรษฐกิจของไทย เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน (BOI) พระราชบัญญัติโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งอนุบัญญัติต่าง ๆ เป็นต้น การที่ประเทศไทยต้องกำหนดให้มีการใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ ก็เพื่อที่จะส่งเสริมและคุ้มครองอุตสาหกรรมบางประเภทให้สามารถผลิตวัตถุดิบ ชิ้นส่วนหรือสินค้าสำเร็จรูปได้ในประเทศ เพราะมีตลาดที่มีความต้องการในชิ้นส่วน หรือสินค้านั้น ๆ ซึ่งจะยังผลให้สามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าได้ในที่สุด ส่วนการกำหนดให้มีการส่งออกก็เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ โดยไม่ต้องการให้มีการขายภายในประเทศมากเกินไปจนเป็นการแข่งขันที่กระทบต่ออุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วภายในประเทศ และเพื่อไม่ให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ผลิตที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนรายใหม่และผู้ผลิตเดิมที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนหรือผู้ผลิตที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนแต่สิทธิประโยชน์ที่ได้รับหมดลงไปแล้ว ดังนั้นนโยบายดังกล่าวจึงเป็นการปกป้องคุ้มครองผู้ผลิตเพื่อตลาดภายในประเทศ ซึ่งอาจมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าผู้ลงทุนชาวต่างประเทศและนอกจากนี้ยังเป็นการสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการส่งออกของไทยอีกด้วย

ดังนั้นผลจากการเจรจาการค้าระหว่างประเทศหลายฝ่ายอรรุกว่าย ซึ่งตกลงกันได้ภายในปลายปี พ.ศ. 2536 นี้ และจะมีผลใช้บังคับไม่เกินเดือน เมษายน พ.ศ. 2538 นั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อกฎหมายเศรษฐกิจของไทย กล่าวคือ ประเทศไทย ต้องทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมายเศรษฐกิจในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ และการกำหนดให้มีการส่งออกเพื่อให้สอดคล้องกับการเจรจาของ GATT ในเรื่องมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า ซึ่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ดังนั้นจึงจำเป็น

¹ Agreement on Trade-Related Investment Measures ใน GATT Multilateral Trade Negotiations : The Uruguay Round, Restricted MTN/FA 15 December 1993 ในวิทยานิพนธ์นี้จะเรียกว่าข้อตกลง TRIMS

ต้องศึกษาถึงผลกระทบต่อ การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และรูปแบบของการพัฒนา กฎหมายเศรษฐกิจของไทยว่าควรมีรูปแบบเช่นไร เพื่อให้สอดคล้องกับ GATT และคำนึงถึงผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ และผู้บริโภคในประเทศไทย ด้วย

สมมติฐานของวิทยานิพนธ์

ข้อตกลง TRIMs มีผลกระทบต่อ การปรับปรุงพัฒนา กฎหมาย เศรษฐกิจของไทยที่ เกี่ยวกับการค้าและการลงทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงกฎเกณฑ์ของแกตต์ (GATT) ในส่วนที่ เกี่ยวกับการยกเลิกมาตรการการลงทุนที่ เกี่ยวกับการค้า (TRIMs)
2. เพื่อให้ทราบถึงกฎหมายเศรษฐกิจไทยที่ เกี่ยวกับการค้า TRIMs
3. เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของข้อตกลง TRIMs ต่อกฎหมาย เศรษฐกิจไทยเหล่านั้น และแนวทางการแก้ไขกฎหมายเหล่านั้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาหลักกฎหมายของข้อตกลง TRIMs ซึ่งรวมถึงมาตรการการลงทุนที่ เกี่ยวกับการค้าที่อยู่ในข้อตกลง TRIMs และในข้อตกลงการช่วย อุดหนุนและการเก็บภาษีตอบโต้การช่วยอุดหนุน
2. ศึกษากฎหมายเศรษฐกิจของไทยที่ เกี่ยวข้องกับมาตรการ ดังกล่าวตามข้อตกลงทั้งสอง
3. ศึกษาผลของข้อตกลง TRIMs ในขอบเขต 1. ที่มีต่อกฎหมาย เศรษฐกิจไทย และแนวทางการแก้ไขปรับปรุงในกรอบของข้อตกลง TRIMs

วิธีวิจัย

1. การดำเนินการวิจัยนี้ใช้วิธี ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร บทความและกฎหมาย ประกาศกฎระเบียบ ตลอดจนข้อบังคับต่าง ๆ ของ ราชการ ประกอบกับข้อตกลงของ GATT ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับมาตรการการลงทุนที่

เกี่ยวกับการค้า

2. การดำเนินการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ แต่ไม่เป็นการวิจัยเต็มรูปแบบของการวิจัยภาคสนาม (Field Research)

3. ผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ มาจากการศึกษาวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์ การวิจัยในวิทยานิพนธ์นี้จึงไม่มีการทำการศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Study)

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

1. ทำให้เข้าใจถึงกฎเกณฑ์ของแอกต์ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า

2. ทำให้ทราบว่ามีความหมายเศรษฐกิจฉบับใดบ้างที่มีผลกระทบต่อมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า

3. ทำให้ทราบว่าความหมายเศรษฐกิจเหล่านั้น สอดคล้องหรือไม่กับหลักเกณฑ์ของแอกต์

4. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของข้อตกลง TRIMs ต่อกฎหมายเหล่านั้น

5. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเศรษฐกิจเหล่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย